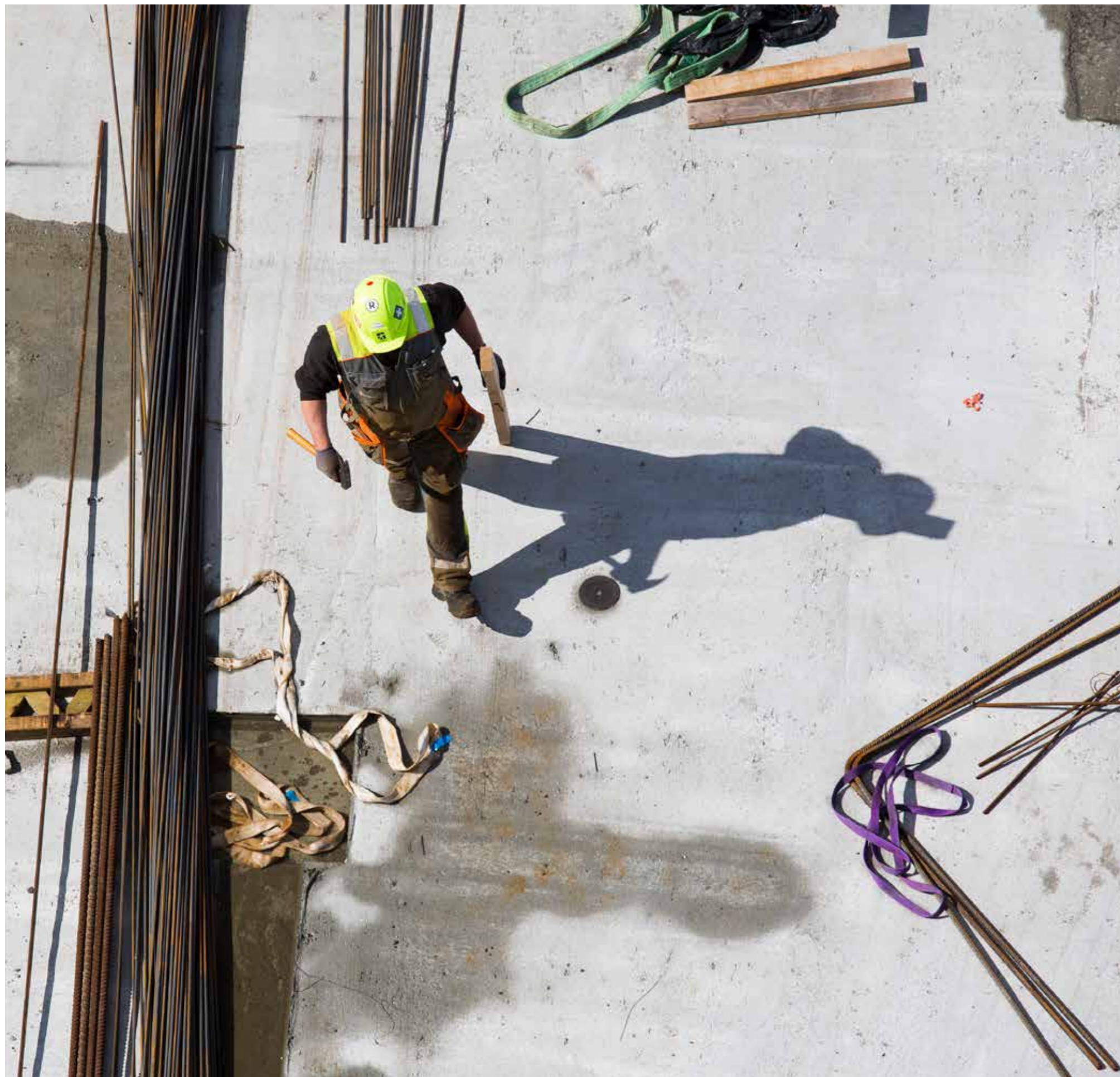

Europæisk Socialsikrings- nummer

Et instrument til fair løn-
og arbejdsvilkår i EU

Indhold

Forslaget kort	4
Behovet for et Europæisk Socialsikringsnummer	6
Hvad har EU gjort?.....	8
Forslag	10
Erfaringer fra Europa	12
Landeerfaringer	14

Forslaget kort

Det indre marked er en af EU's største succeser og bidrager til både vækst, arbejdspladser og fremgang for EU's 446 mio. borgere.

EU-Kommissionen har allerede taget gode skridt for at sikre, at den frie bevægelighed bliver fair. Blandt andet med etablering af den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed, det forbedrede udstationeringsdirektiv med tilhørende håndhævelsesdirektiv og arbejdsvilkårsdirektivet. Men der er fortsat udfordringer med at koordinere og håndhæve reglerne for den vandrende arbejdskraft i EU, på trods af mere end 50 års fri bevægelighed.

Et Europæisk Socialsikringsnummer skal gøre det lettere at udføre kontrol for tilsynsmyndigheder og fagforeninger, så anstændige arbejds- og ansættelsesvilkår for arbejdstagere kan sikres.

Samtidig har Coronakrisen budt på et stigende antal midlertidigt ansatte, herunder navnlig vikariansatte, sæsonansatte og platformsansatte, der har et særligt behov for forbedring og håndhævelse af deres ansættelses- og sikringsmæssige rettigheder.

Det er derfor nødvendigt med et europæisk initiativ, der kan hjælpe med at sikre, at alle europæiske arbejdstageres ansættelses- og sikringsforhold lever op til de gældende regler. Der er i høj grad brug for gennemsigtige og effektive værktøjer, som sikrer, at arbejdstagere arbejder under ordnede og lokale vilkår. Virksomheder skal overholde deres forpligtelser, så vi sikrer lige løn for lige arbejde på samme sted.

3F foreslår derfor et Europæisk Socialsikringsnummer, der skal være en integreret del af EU's bestræbelser på **fair bevægelighed** for arbejdstagere. Forslag om Europæisk Socialsikringsnummer har tidligere været undervejs fra EU-Kommissionen uden at være blevet fremlagt.

3F's nærværende forslag til et Europæisk Socialsikringsnummer indeholder to elementer:

- **En digital infrastruktur: Et Digitalt Europæisk Socialsikringsnummer**
- **En fysisk infrastruktur: Et ID-kort**

Et Europæisk Socialsikringsnummer skal gøre det lettere at udføre kontrol for tilsynsmyndigheder og fagforeninger, så anstændige arbejds- og ansættelsesvilkår for arbejdstagere kan sikres. Det skal indeholde de nødvendige informationer til at bekæmpe underbetaling, svindel og misbrug af sociale ydelser.

Ved at styrke muligheden for at identificere, kontrollere og sanktionere dem, der bryder med reglerne for løn- og arbejdsvilkår, så skaber vi ikke bare et mere fair Europa – vi skaber også fair konkurrence for de virksomheder, der efterlever reglerne.

Ved at arbejdsvilkårene forbedres, styrkes det indre marked således for både lønmodtagerne og virksomheder. Sådan sikres det, at EU bliver fair for alle; arbejdstagere, økonomien og samfundet.

Behovet for et Europæisk Socialsikringsnummer

Der er 17,6 mio. EU-borgere, som bor i et andet EU-land, hvoraf 12,9 mio. er klassificeret som vandrende arbejdstagere, og 1,9 mio. er udstationeret arbejdskraft. Virksomheder over hele Europa drager nytte af frit bevægelig og udstationeret arbejdskraft. Mens langt de fleste arbejdsgivere følger reglerne, så er der desværre nogle, som **udnytter arbejdstagerne**. Dette gøres gennem falske virksomheder, falske selvstændige og systematisk underbetaling, og muliggøres ved den

enkelte arbejdstagers manglende viden om sine rettigheder i forhold til social sikring, pension, sundhed og sikkerhed i andre EU-lande.

Derfor skal de europæiske arbejdstagere have **styrket kendskabet til deres rettigheder**: hvor og hvordan de er sikret, og de skal have lettere ved at overskue deres egne ansættelsesforhold. Dette problem blev identificeret af EU-Kommissionen allerede i 2018. Uden arbejdstagernes viden og let tilgængelig dokumentation om deres grundlæggende rettigheder i et ansættelsesforhold, er de ude af stand til at påberåbe sig disse. Det bliver problematisk i tilfælde af omgåelse af deres ret til konkrete løn- og

Der er brug for et Europæisk Socialsikringsnummer til at støtte indsatsen, både nationalt og på tværs af grænserne, for at sikre EU's målsætning om lige løn for lige arbejde på samme sted og et bedre fungerende indre marked.

arbejdsvilkår. Den afgørende **gennemskuelighed af den enkeltes løn- og ansættelsesforhold** er desuden vigtig for atypisk ansatte i tidsbegrænsede eller midlertidige stillinger såsom sæsonansatte, vikaransatte og platformansatte.

Der er store udfordringer med **social svindel** relateret til grænseoverskridende mobilitet. Fejl og svig sker fortsat i forbindelse med koordinering af social sikring eller udstationeringsregler. Problemerne identificeres af medlemslandene selv i EU-Kommissionens årlige rapport om svindel og fejl i forbindelse med socialsikringskoordination.

Sort arbejde udgør ligeledes en udfordring, som påvirker medlemslandenes finanser, virksomheder og lønmodtagere. Sort arbejde forvrider den lige og frie konkurrence og hæmmer væksten i samfundet. I gennemsnit udgør sort arbejde 11,6% af den samlede arbejdsindsats i den private sektor i EU. I en undersøgelse fra EU-Kommissionen om det sorte arbejdsmarked i EU vurderes det, at 61,8% af alt sort arbejde udføres i forbindelse med et ansættelsesforhold. De hyppigste aktiviteter, der udføres i den sorte økonomi, er reparationer og renovering, hvor omfanget af sort arbejde og postkasseselskaber er stort.

For at styrke håndhævelsen af reglerne for den vandrende arbejdskraft er der behov for konkrete redskaber i kampen mod udnyttelsen af arbejdstagere i EU. Der er brug for et Europæisk Socialsikringsnummer til at støtte indsatsen, både nationalt og på tværs af grænserne, for at sikre EU's målsætning om lige løn for lige arbejde på samme sted og et bedre fungerende indre marked.

Hvad har EU gjort?

EU-Kommissionen har allerede taget en række skridt i den rigtige retning for at sikre fair bevægelighed. Et Europæisk Socialsikringsnummer har potentiale til at supplere og styrke flere af disse gode EU-initiativer, der har til formål af fremme fair arbejdsvilkår i EU og lige løn for lige arbejde på samme sted:

- **Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed (ELA)**, der skal håndhæve gældende EU-lovgivning samt forbedre samarbejdet mellem nationale myndigheder med henblik på at sikre fair bevægelighed i EU.
Et Europæisk Socialsikringsnummer kan bidrage med effektiv informationsudveksling og fungere som et værktøj til at sikre håndhævelse og kontrol af gældende EU-lovgivning for den vandrende arbejdskraft. Herudover kan de nationale ELA-forbindelsesmyndigheder varetage verificering af data.
- **Forordning om koordination for social sikring**, der har til formål at koordinere social sikring for at sikre, at alle europæere, der arbejder i et andet EU-land, ikke falder imellem to stole.
Et Europæisk Socialsikringsnummer kan være en hjælp til at koordinere social sikring mere effektivt mellem medlemslande og være et håndhævelsesværktøj til at sikre, at lønmodtagere på tværs af grænser retmæssigt får deres optjente sociale ydelser.

Et Europæisk Socialsikringsnummer kan hjælpe lønmodtagerne med at kunne dokumentere deres rettigheder og sikre fair konkurrence på det indre marked.

- **Udstationeringsdirektivet**, der har til formål at fremme fair bevægelighed for udstationerede lønmodtagere og virksomheder i EU, herunder gennem oprettelse af nationale websteder med informationer om lokale løn- og arbejdsforhold.
Et Europæisk Socialsikringsnummer kan være et værktøj til at sikre håndhævelse af udstationeringsdirektivet og det tilhørende håndhævelsesdirektiv og dermed bidrage til at bekæmpe social dumping.
- **Arbejdstid: Sagen CCOO vs. Deutsche Bank (C-55/18)** stadfæstede, at EU-medlemslandene skal pålægge nationale arbejdsgivere at oprette systemer, der gør det muligt at måle længden af hver enkelt arbejdstagers daglige arbejdstid.
Et Europæisk Socialsikringsnummer har potentiale til at være et redskab til at måle arbejdstiden for hver enkelt arbejdstager og undgå dobbeltregistrering gennem nationale og europæiske parallelle systemer.
- **Vejpakken**, der skal sikre lige løn for lige arbejde på samme arbejdsplads i transportsektoren. Det sker gennem krav om, at lønoplysninger og udstationeringsklæringer skal uploades i en fælleseuropæisk database (IMI) med tilhørende tværeuropæisk samarbejdsindsats mellem myndigheder, som gennem ERRU-systemet kan udveksle oplysninger. Det suppleres med et digitalt kontrolapparat, der sammen med førerkortet bruges til at kontrollere køre-/hviletid samt lønperioder i hvert enkelt medlemsland.
Et Europæisk Socialsikringsnummer kan både hente inspiration i de fælleseuropæiske løsninger fra Vejpakkens digitale og fysiske løsninger og bygge videre på Vejpakkens løsninger.
- **Arbejdsvilkårsdirektivet**, der har til formål at forbedre arbejdstagernes adgang til oplysninger om deres arbejdsvilkår. Direktivet skal skabe gennemsigtighed på arbejdsmarkedet, så unfair konkurrence på bekostning af arbejdsvilkår undgås.
Et Europæisk Socialsikringsnummer kan hjælpe lønmodtagerne med at kunne dokumentere deres rettigheder og sikre fair konkurrence på det indre marked.
- **Vikardirektivet** har til formål at sikre, at vikarer og fastansatte arbejder på lige vilkår.
Et Europæisk Socialsikringsnummer kan være et værktøj, der kan håndhæve vikarers ret til ligebehandling i forhold til fastansatte i brugervirksomheden.
- **Den Europæiske Søjle for Sociale Rettigheder** er den rettesnor, som skal sikre retfærdige og fair arbejdsmarkeder og skabe bedre rettigheder for europæiske borgere.
Et Europæisk Socialsikringsnummer kan bidrage til at fremme retfærdige og rimelige arbejdsvilkår i hele EU.

I 2018 annoncerede EU-Kommissionen, som led i Fairnesspakken, sin hensigt om at fremlægge et forslag om et Europæisk Socialsikringsnummer. Formålet med forslaget var at fremme fair bevægelighed og gøre socialsikringsrettigheder mere synlige og digitalt tilgængelige. Desværre er forslaget endnu ikke fremlagt.

Forslag

3F foreslår med et Europæisk Socialsikringsnummer nødvendige og effektive rammer for håndhævelse af socialsikring, arbejdsvilkår og fair bevægelighed for alle lønmodtagere, solo-selvstændige og tjenesteydere i EU. Et Europæisk Socialsikringsnummer skal bestå af to elementer:

1) Den digitale infrastruktur – Et Digitalt Europæisk Socialsikringsnummer

Et Digitalt Europæisk Socialsikringsnummer kan udgøre fundamentet for at skabe en digital infrastruktur med en realtidsdatabase, hvorigennem efterlevelsen af arbejdstagerrettigheder kan dokumenteres. Dette kan være koordination af social sikring mellem medlemslande, og det kan samtidig være informationer om forsikringer, arbejdstid, ansættelses- og kontraktforhold, som kan kobles op på socialsikringsnummeret.

Dette Digitale Europæiske Socialsikringsnummer skal ikke blot være et positivt initiativ for den vandrende arbejdskraft – det skal også gavne de nationale arbejdstagere. Derfor skal nummeret i al almindelighed bidrage til at sikre, at arbejdsmarkedsregler og domme overholdes.

2) Den fysiske infrastruktur – Et ID-kort

Det sociale sikringsnummer skal suppleres med et fysisk kort, der kan knyttes tæt til det blå sygesikringskort. Med sådan et kort i hånden kan kommunikative barrierer lettes. De nationale arbejdstilsyn vil få bedre mulighed for stedlig kontrol af arbejdstagerens arbejdsplads, ansættelsessted, identitet, arbejdstid, uddannelse, socialsikring og forsikring samt skattebetaling.

Et ID-kort kan styrke medarbejderen, når denne stiller krav til arbejdsgiveres overholdelse af forsikringer og kontraktuelle relationer. Ansættelsesforhold skal være gennemsigtige og i overensstemmelse med EU-ret, ILO-konventioner og national lovgivning.

Et Europæisk Socialsikringsnummer er en konkret materialisering af arbejdstagerens ret til ordentlige løn- og ansættelsesvilkår.

Det Europæiske Socialsikringsnummer skal udgøre fundamentet for fremtidige håndhævelsesindsatser. Derfor er et vigtigt aspekt at systemet skal kunne udvides og tilpasses over tid. Det skal kunne bruges til at adressere de nye behov, der måtte opstå, for at sikre effektiv kontrol fremadrettet.

Brugen af et Europæisk Socialsikringsnummer i hele EU vil ligeledes hjælpe til at identificere huller og problemer i vores arbejdsmarkedssystemer. Dermed kan det bidrage til fremtidig evidensbaseret kvalitetslovgivning.

Det Europæiske Socialsikringsnummer bør ikke erstatte de velfungerende, nationale ID-kort, der eksisterer i dag. I stedet bør det europæiske initiativ bygge oven på de nationale og europæiske erfaringer.

3F opfordrer EU-Kommissionen til at stille et juridisk bindende forslag om et Europæisk Socialsikringsnummer, der indeholder oprettelsen af et Digitalt Europæisk Sikkerhedsnummer og et tilhørende ID-kort.

3F opfordrer Europa-Parlamentet, Europas regeringer, den europæiske fagbevægelse og de europæiske arbejdsgivere til at presse på for, at EU-Kommissionen fremlægger dette forslag.

Det Europæiske Socialsikringsnummer bør ikke erstatte de velfungerende, nationale ID-kort, der eksisterer i dag. I stedet bør det europæiske initiativ bygge oven på de nationale og europæiske erfaringer.

Erfaringer fra Europa

Der findes allerede i dag en række erfaringer fra både europæisk og nationalt niveau, som er relevante at trække på i udviklingen af et Europæisk Socialsikringsnummer.

Digital infrastruktur

Den digitale transformation er blevet sat i højsædet af EU-Kommissionen. Denne skal være en drivende kraft bag fremtidens industri, arbejdsmarked og offentlige forvaltning.

EU står allerede bag store digitale projekter, hvor beskyttelsen af den enkelte borgers data er i højsædet. TESTA-netværket har i mange år udgjort kernen i EU-landenes digitale dataudvekslinger. TESTA sikrer overensstemmelse mellem medlemslandenes forskelligheder i forhold til både datasikkerhed og

EU har dermed gode erfaringer med at sikre udveksling af personfølsomme data, ensarte de standarder, der opereres med og bidrage til forenklet sagsbehandling mellem medlemsstater.

databelov og er et godt eksempel på, at høje krav til databeskyttelse kan sikres, når der udveksles data i EU. EESSI, der sørger for elektronisk udveksling af oplysninger vedrørende socialsikring, og det Europæiske Sygesikringskort (EHIC) er andre EU-værktøjer, som både sikrer standardisering af data og effektiv genkendelighed. Det er oplagt at et Europæisk Socialsikringsnummer knyttes tæt til EESSI og EHIC.

Herudover findes en række kontrolforanstaltninger og krav for lastbiler, busser og varebiler i EU, herunder IMI-systemet, hvor en del oplysninger om udstationering, ansættelse og løn udveksles, samt ERRU-systemet, som forventes at blive til stor gavn for myndighederne i EU's medlemslande ved at fremme ensartet og koordineret håndhævelse i alle medlemslande.

EU har dermed gode erfaringer med at sikre udveksling af personfølsomme data, ensarte de standarder, der opereres med og bidrage til forenklet sagsbehandling mellem medlemsstater.

Fysisk infrastruktur

Over hele Europa findes der erfaringer med at anvende fysiske kort forskellige brancher. Disse forskellige tiltag har én væsentlig egenskab til fælles: via et identifikationsnummer eller et kort får både arbejdstagere, myndigheder og hovedleverandører et centralt instrument til at sikre ordentlige arbejdsforhold på arbejdspladser. Selvom de fleste eksisterende ID-kort findes i byggesektoren, foreslår 3F et Europæisk ID-kort, der målrettes til alle brancher.

Landeerfaringer

Erfaringer med kort og numre, der anvendes til at registrere og kontrollere arbejdstageres rettigheder, kan f.eks. findes i Belgien, Danmark, Finland, Frankrig, Tyskland, Italien, Litauen, Luxembourg, Holland, Norge, Rumænien, Spanien og Sverige.

 I den **norske** rengørings- og byggesektor har man introduceret HMS-kortet, der gør det lettere for det norske skattevæsen og arbejdstilsyn at udføre kontroller af skattebetaling og arbejdsvilkår. HMS-kortet er obligatorisk for alle, der arbejder i rengørings- og byggesektoren - også selvstændige og udenlandsk arbejdskraft. Alle hovedentreprenører er ansvarlige for at sikre ID-kort og elektronisk registrering af medarbejdere og stille informationen til rådighed for bygherre, Arbejdstilsynet, Skatteetaten, sikkerhedsrepræsentanter mv. HMS-kortet bliver udstedt af en national aktør, men kortet knytter sig til hver enkelt ansættelse, og skifter man arbejde, skal der udstedes et nyt kort. Kortet har givet gode resultater i forhold til den stedlige kontrol af arbejdsvilkår.

 I **Italien** er ID-kort, "tessera di riconoscimento", obligatorisk på byggepladser. På disse kort er arbejdsgiverens skattnummer angivet sammen med informationer om arbejdsgiverens identitet og en gyldighedsdato for kortet. Dermed bidrager kortet til en effektivisering af arbejdstilsynets og skattevæsenets stedlige kontroller. Hvis virksomheden, som medarbejderen er ansat af, er underleverandør, så kan hovedleverandørens navn identificeres ud fra data angivet på kortet. Kortet anvendes til at identificere medarbejdere ved stedlige kontroller på byggepladserne og sikre, at de er ansat på ordentlig vis, og at der betales skat. Kortet kan give et tydeligt overblik over leverandørkæderne og kan dermed anvendes til at placere ansvaret

for medarbejderen hurtigt og effektivt. Desuden anvendes kortet til at sikre sikkerheden på byggepladsen, så der ikke er ureglementeret personale på byggepladserne. Nye projekter, der vil opgradere den eksisterende teknologi, er blevet iværksat af italienske myndigheder i samarbejde med fagforeninger og arbejdsgivere. Disse nye løsninger sigter efter at indarbejde trådløs teknologi (RFID) i en kort-løsning og automatisk registrering af ansatte ved indgang og udgang af byggepladserne.

 I **Sverige** har man i 2006 indført et nationalt krav om elektronisk registrering af personale. Kravet er udmøntet i et kort ved navn ID06, som alle medarbejdere i byggebranchen skal have. Kortet bliver udstedt og administreret af ID06 AB, som er en non-profitvirksomhed, der ejes af byggebranchen, samt bygherrerne, forsyningselskaber og en række brancheforeninger. Det er Skatteverket, som kontrollerer om kravene til personregistrering bliver overholdt.

 I **Tyskland** har der løbende været diskussion om ID-kort på byggepladser. Diskussionen har udmøntet sig i den foreløbige konklusion, at forbundsstaternes arbejdstilsyn har brug for et redskab til at udføre hurtigere kontroller. Særligt arbejdsvilkårene for vandrende arbejdskraft har vist sig svært at kontrollere, og der blev derfor indført et krav i 2009 om, at vandrende arbejdstagere skulle kunne identificere sig med billedidentifikation, hvis de skulle kunne arbejde på bl.a. byggepladser.

 I **Danmark** har Københavns Kommune indført ID-kort på en række byggepladser for at sikre gennemsigtighed i leverandørkæderne. For at udføre arbejde på byggepladserne kræves et kort, som skal være stemplet ind via en elektronisk terminal. Erfaringen fra Københavns Kommune er, at mange hovedleverandører på store byggeprojekter ikke har overblik over hvem, der reelt opholder sig på pladsen. I de uigennemsigtige leverandørkæder finder løndumping og sort arbejde sted. Kommunen bruger både kortet som et redskab for deres egne kontroller af arbejdsvilkår og som et værktøj, der stilles til rådighed for hovedleverandørerne. Københavns Kommune har i sommeren 2020 udgivet en evaluering af forsøgsordningen med ID-kortet.

Herudover kan nævnes, at den danske regering på Finansloven for 2020 har varslet en introduktion af et ID-kort på offentlige byggepladser. Formålet er at se, om en ID-kortordning vil kunne effektivisere og skærpe overholdelsen af arbejdsklausuler ved, at det bliver nemmere for de offentlige bygherrer at identificere leverandører, faggrupper, ansættelsesformer mv., hvor der erfaringsmæssigt er øget risiko for, at løn- og arbejdsvilkår ikke er overholdt. Der nedsættes en arbejdsgruppe, som skal udarbejde konkrete initiativer til at udbrede anvendelsen af ID-kort. Som led i udmøntningen lægges der op til at iværksætte minimum fire yderligere pilotprojekter med anvendelse af ID-kort på statslige og/eller kommunale byggepladser.

Du kan læse mere om de norske erfaringer her:
- [HMS-kort på bygge- og rengøringsområdet](#)

Og de italienske her:
- [Konsolideret lov om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen](#)

Og de svenske her:
- [Sund konkurrence gennemsigtighed](#)
- [ID06-kort til EU/EØS-borgere](#)

Og de tyske her:
- [Lov at bekæmpe sort arbejde og ulovlig beskæftigelse](#)

Og de danske her:
- [Københavns Kommune](#)
- [Finansloven 2020](#)

3F
Fagligt Fælles Forbund
Kampmannsgade 4
1790 København V
Tlf.: 70 300 300
www.3f.dk

Rue du Luxembourg 47-51
B-1050 Bruxelles
Belgien